

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Beslut 30/2019		SIDA 1 (1)
Stockholm	DATUM 2019-10-14	DNR ÖN 2019/9

PARTER

KLAGANDE

Rune Imberg, Septembervägen 9, 519 30 Horred

Ombud: Advokaten Andreas Stenkar Karlgren;
Lilla Strandgatan 19, 261 31 Landskrona

MOTPART

Domkapitlet i Göteborgs stift, Box 119 37, 404 39 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Domkapitlet i Göteborgs stifts beslut den 17 januari 2019,
i ärende dnr S 2018-0547

SAKEN

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Överklagandenämnden upphäver domkapitlets beslut.

BAKGRUND

I en skrivelse som kom in till Domkapitlet i Göteborgs stift den 13 april 2018 anförde Rune Imberg bl.a. att han inte i någon väsentlig mening kan se Susanne Rappmann som sin biskop, att han i fortsättningen uteslutande kommer att erkänna biskopen i Missionsprovinsen som sin förman och biskop och att han beträffande sin andliga tjänsteutövning anser sig stå under tillsyn av biskopen i Missionsprovinsen, och inte under domkapitlet och biskopen i Göteborgs stift.

Den 25 april 2018 fattade biskopen ett delegationsbeslut av följande lydelse: "Inkommen skrivelse föranleder i nuläget ingen åtgärd. Ärendet avskrivs."

Domkapitlet beslutade den 4 september 2018 att inleda ett tillsynsärende mot Rune Imberg med anledning av skrivelsen.

Domkapitlet beslutade den 17 januari 2019 att förklara Rune Imberg obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst i enlighet med 31 kap. 12 § kyrkoordningen, se bilaga A.

YRKANDE M.M.

Rune Imberg har överklagat beslutet och yrkat att Överklagandenämnden i första hand ska upphäva domkapitlets beslut och återförvisa ärendet till domkapitlet för erforderlig handläggning. I andra hand har han yrkat att beslutet upphävs.

Till stöd för sitt överklagande har Rune Imberg anført bl.a. följande.

Ändring av gynnande beslut

Biskop Susanne Rappmanns avskrivningsbeslut är objektivt sett gynnande för Rune Imberg. Det har inte tillkommit några sådana nya omständigheter som gör att domkapitlet har rätt att ändra beslutet. Rune Imberg har inte lämnat några falska eller vilseledande uppgifter som utgjort underlag för beslutet att avskrivna ärendet. För att återkalla ett gynnande beslut krävs uttryckligt stöd. I vart fall måste skälen för en sådan åtgärd anges i beslutet. Ett förbehåll, såsom i beslutet, måste vara utformat och avgränsat på ett sätt som även i övrigt uppfyller rimliga krav på förutsebarhet (jämför prop. 2016/17:180 s. 233 ff). I förevarande fall har förbehållet varit godtyckligt utformat och saknat varje avgränsning. Närmast har förbehållet avsett domkapitlets eget skön. Beslutet strider följaktligen mot legalitetsprincipen. Det måste vara möjligt för enskild präst att veta under vilka förutsättningar tillsyn gentemot vederbörande kan bli aktuellt (se t.ex. Överklagandenämndens beslut 2014/17 och 2016/45 med hänvisningar). Nämnda brister i handläggningen utgör inte ett sådant grovt rättegångsfel som inte kan avhjälpas av Överklagandenämnden. Domkapitlet borde självmant ha lyft frågan och det strider mot insatsordningsprincipen att frågan bara avhandlas i Överklagandenämnden. Ärendet måste återförvisas för att prövningen ska kunna bli fullständig.

Frågan om brott mot vigningslöftena

Rune Imberg har inte varit illojal mot Svenska kyrkan och har inte brutit mot sina vigningslöften. Tvärtom har han lojalt med kyrkans ordning underkastat sig tillsyn och sökt dialog med stiftet och biskop Susanne Rappmann om sin syn på de aktuella frågorna. Han har inte i aktiv handling eller i kontakt med media agerat eller uttryckt sig illojalt på sådant sätt att hans behörighet att utöva vinningstjänsten kan ifrågasättas.

”Prövningsramen

Rune Imberg har anklagats för illojalitet mot Svenska kyrkans och därmed brott mot sina vigningslöften. De omständigheter som ligger till grund för domkapitlets beslut är påståendet att Rune Imberg dels brutit de löften han avgett vid sin prästvigning genom att inte betrakta Susanne Rappmann som biskop och andlig ledare och dels att han brutit de löften han avgett vid sin prästvigning genom att betrakta biskopen i Missionsprovinsen som sin andlige ledare.

Vad som egentligen läggs Rune Imberg till last är att han i kommunikation med domkapitlet angett sin syn på Svenska kyrkans andliga ledarskap. Närmare att han – med hänsyn till sin uppfattning i ämbetsfrågan – inte kan betrakta stiftets biskop som sin andliga ledare. Detta handlar inte om en ordningsfråga eller Rune Imbergs agerande i anledning av hans teologiska uppfattningar. Vad saken egentligen gäller är frågan om läromässiga skillnader mellan Rune Imberg och domkapitlet. Den saken är inte en ordningsfråga. Lärofrågan faller utanför prövningsramen i ärendet såsom gärningsbeskrivningen är formulerad. Därför ska Rune Imberg frias.

Innebörden av prästvigningsslöftena

En präst ska vara lojal mot Svenska kyrkan genom att hålla de löften som avges i vigningen. I första hand gäller den lojaliteten mot Guds ord och bekännelsen. Den lydnad som gäller mot kyrkoordningen i övrigt och i synnerhet den lydnad som gäller mot biskopar och domkapitlet och deras rättstillämpning är sekundär. Ytterst sett måste den lojaliteten relateras till den rättskällehierarki som prästlöftena och kyrkoordningens portalparagraf anger.

Rätten att gå i opposition mot kyrkans ledning är en grundbult i den evangelisk-lutherska kyrkosynen. Detta framgår uttryckligen av Traktaten om påvens makt och överhöghet och Augsburgska bekännelsens artikel XXVIII. Av dessa framgår att kyrkans egen lära och ordning ger präster och församlingar en nödrätt att gå i opposition och ifrågasätta den kyrkorättsliga makten. Detta innebär ett kyrkorättsligt minoritetsskydd som är inbyggt i Svenska kyrkans grundläggande rättskällor.

I närtid har denna sak drivits till sin spets genom det dryga 50-tal präster som avsade sig biskop Lars Eckerdals tillsyn genom offentligt tillkännagivande av sin misstro mot vederbörande. Detta föranledde inga ingripanden från biskop och domkapitel. Liknande kontroverser har uppstått i Danmark och Norge där präster ifrågasatt och avsagt sig andlig tillsyn av varierande skäl och i en del fall även utsett egna förmän att utöva andlig tillsyn. Detta har inte föranlett ingripanden från den kyrkliga makten därstädes.

Rune Imbergs agerande är den naturliga konsekvensen av att Svenska kyrkan tillåter två olika uppfattningar i ämbetsfrågan. Den hållningen försvaras av svenska kyrkans rättsordning. Den som hyser den traditionella ämbetsuppfattningen kan inte underkasta sig ett andligt ledarskap av en biskop vars ämbetsutövning som – ehuru legal – betraktas som illegitim. Denna läropluralitet har gällt i Svenska kyrkan även efter att villkoren för att få behörighet att utöva vigningsämbetet ändrades 1993. Rune Imbergs skrivelse till domkapitlet sätter fingret på denna läropluralitet och dess konsekvenser. I denna fråga har bl.a. Göteborgs stifts domkapitel avgjort ärenden under 1990-talet och därefter har detta skett löpande i flera domkapitel i landet. Rättstillämpningen är entydig: det är inte oförenligt med Svenska kyrkans lära eller ordning att hysa den traditionella ämbetsuppfattningen.

Det som framförts av Rune Imberg är följaktligen en sådan kyrkokritik som inte bara är tillåten i Svenska kyrkan utan att ge uttryck för en uppfattning som minoriteten tills vidare tillåts ha; även om inga nya prästvigningar sker. Genom att tillskriva biskop och domkapitel ställs underförstått frågan: hur ska vi förhålla oss till varandra? På dessa frågor är biskop och domkapitel skyldiga att ge Rune Imberg ett svar och inlåta sig i en dialog. Rune Imberg har förklarat att han vid upprepade tillfällen sökt kontakt med stiftledningen för att föra dialog kring sin ämbetsutövning och den ömsesidiga relation parterna har. Han har inte fått någon återkoppling från stiftledningen, av nuvarande eller tidigare biskopar. En rimlig åtgärd vid mottagande av brevet hade varit om stiftledningen och

biskopen tagit möjligheten till kontakt i syfte att räta ut de skadade relationerna till bl.a. Rune Imberg och även att få honom att ändra uppfattning (jfr. exempelvis ÖN 2015/1). Det synes som om detta också varit biskopens initiala avsikt med att avskrivna ärendet.

Kyrkorättens krav på andligt ledarskap

Kyrkoordningen och vigningslöftena ställer inga krav på att präster ska ha stiftsbiskoparna som sina andliga ledare. Kyrkoordningen nämner inte begreppet andlig ledare. Vad som läggs i detta begrepp är så oklart att det inte kan läggas till grund för ett beslut i ett tillsynsärende. Att präster ska ha stiftsbiskoparna som andliga ledare får vara en förhoppning. Men det kan inte vara ett krav som läggs på prästerna. Då skulle det på motsvarande sätt vara ett krav på biskoparna att de skulle förmå vara andliga ledare för alla stiftets präster. Det är en direkt omöjlighet.

Kravet på prästerna – när det gäller lojalitet mot biskop och domkapitel – måste vara en yttre lydning inför biskop och domkapitel. Att ämbetsbärarna underkastar sig tillsynsåtgärderna från tillsynsfunktionerna. Detta krav har Rune Imberg uppfyllt. Rune Imberg har både i ord och handling utsatt sig för tillsyn från domkapitel och biskop. Han har heller inte ifrågasatt domkapitlets eller biskopens ämbetsutövningens legalitet. Detta ska sättas i motsats till de avgöranden från bl.a. Lunds stift där frågan om lojalitet mot Svenska kyrkans grundläggande episkopala ordning varit aktuell. I dessa ärenden har det gällt sätt att kringgå och försvåra sittande biskops ämbetsutövning genom att verka för att stiftsbiskopens formella ansvarsuppgifter och tillsynsaktioner usurperas (jfr. bl.a. ÖN 2012/35)

Kyrkorättens krav på lojalitet

Illojalitet är inte frågor om attityd utan är ett sätt att beskriva handlingar. Att hysa Rune Imbergs uppfattningar är inte i sig illojalt. I Rune Imbergs fall har inga illojala handlingar ens påstått föreligga. Rune Imberg har tvärtom på ett lojalt och proaktivt sätt utsatt sig för domkapitlets tillsyn. Han har underkastat sig domkapitlets utredning och prövning och har därigenom visat den lojalitet som kan förväntas av den som är underkastad en rättsordning. Detta innefattar inte att han måste dela uppfattning med dem som utövar tillsynen.

Detta följer även den grundläggande struktur som gäller för hur församlingar och stift kan förhålla sig till ärenden där man genom beslutsprövning upphävt fattade beslut. I sådana fall är den ursprungliga beslutsfattaren fri att förhålla sig illojalt mot beslutsinstanserna. Detta utan att kyrkans rättsordning har yttre makt att sätta bakom sina beslut där dessa inte länder till efterrättelse. Exempelvis är en församling inte förhindrad att vidhålla en uppsägning trots att beslutet att säga upp en anställd har upphävts genom beslutsprövning.

I ett snarlikt ärende (ÖN 2018/5) förelåg en synnerligen allvarlig konflikt mellan biskop och domkapitel på ena sidan och domprost och domkyrkoförsamling å den andra sidan. Det är av sammanhanget klart att domprosten i ärendet vägrade underkasta sig den episkopala tillsynen och istället påkallade medling från ärkebiskopen. Den tillspetsade kritik som domprosten riktat mot biskopen bedömdes som befogad kyrkokritik trots att det bl.a. inkluderade deltagande i aktivt motstånd i ord och handling mot biskopens tillsyn, inte minst genom upprepade mediala och offentliga kontakter. Om parternas agerande i den konflikten bedömdes förenlig med kyrkans rättsordning följer att Rune Imbergs uppfattning bör tillåtas.

På likande sätt har allvarlig kritik mot stiftsledning och domkapitel prövats av Överklagandenämnden i många andra ärenden (jfr. bl.a. ÖN 2015/44). Där har även allvarlig kritik mot biskop och domkapitel bedömts vara inom ramen för den lojalitet som gör sig gällande för innehavarna av vinningstjänsten. Anfört ärende visar också att det finns en stor frihet för präster att avfärda det andliga ledarskap som erbjuds av stiftsbiskoparna.

Kyrkorättens syn på andra andliga ledare

Svenska kyrkans präster har många olika andliga ledare med varierande grad av formella lojalitetskrav knutna till sin funktion. För att uppfylla kraven på legalitet och förutsägbarhet som måste gälla i dessa

sammanhang krävs att lika fall bedöms lika. Ska domkapitlets beslut stå sig måste man därför kunna upphöja principerna för dess beslut till allmän rättsregel. För att något ska kunna anses vara en rättsregel krävs att den vilar på så avgränsade och entydiga definitioner att man kan förutsäga dess tillämpning. Man måste kunna tillförsäkra att lika fall behandlas lika. Om så inte är fallet upphör regeln att vara rättslig och antar istället en politisk natur. För att domkapitlets beslut ska stå sig krävs följaktligen att man på ett entydigt sätt kan definiera vad som är ett icke önskvärt engagemang i ett samfund eller under ett andligt ledarskap. Det är därmed närmast till hands att jämföra med hur andra samfund och annat andligt ledarskap hanteras inom Svenska kyrkan.

Det saknas en kyrkorättslig definition av bägge dessa begrepp. Det är inte möjligt att upprätthålla någon gränsdragning mellan vad som utgör en inomkyrklig rörelse och vad som är en fristående samfundsbildning om man söker sig till kyrkorättens källor. Ledning får därmed sökas i sekulärrätten. Med samfund avses enligt lag (1998:1593) om trossamfund 'en gemenskap för religiös verksamhet, i vilken det ingår att anordna gudstjänst.' Denna definition har även Överklagandenämnden anslutit sig till i flera avgöranden (jfr. bl.a. ÖN 2015/43, 2015/44 samt 2016/11).

När det gäller andligt ledarskap och episkopal tillsyn är detta inte definierat av vare sig sekulär- eller kyrkorätt. När det gäller definitionen av en ledare är det helt klart att detta måste förstås som något annat än chefskap eller ämbetsutövning. Ledarskap är beroende av det förtroende som finns som gör att en person av hjärtats vilja gör det ledaren vill. Detta är komplementärt till den ämbetsutövning som innefattas i biskopens tillsynsfunktion.

Söker man efter en definition av tillsynsfunktionen är det närmaste vi kan nå den definition som Borgåöverenskommelsen ger. I överenskommelsen skrives bl.a. följande 'Vi tror, att ett pastoralt tillsynsämbete (episkopé), som utövas personligt, kollegialt och i gemenskap, är nödvändigt som ett vittnesbörd om, och ett skydd för kyrkans enhet och apostolicitet.' Detta är grundförståelsen av biskopsämbetet och medger ingen egentlig gränsdragning mot sådana som agerar såsom biskopar utan att vara vigda därtill. Det är själva utövandet av tillsyn som är definierande. Det är emellertid helt klart att kyrkorätten tolererar att präster både har andra betydelsefulla andliga ledare än stiftsbiskoparna och att de står under tillsyn av olika pastorala tillsynsämbeten i sina olika roller.

På detta finns flera exempel. Under 1980-talet förekom att de präster som var engagerade i Svenska kyrkans fria synod anklagades för en illojalitet mot det kyrkliga ledarskapet. Detta på grund av deras tillhörighet till en kyrklig struktur med tydlig ämbetshierarki (och andliga ledare) som existerade parallellt med och utmanade Svenska kyrkans officiella strukturers legitimitet. Frågan kom aldrig att prövas av domkapitel utan det rådde tolerans för detta. Liknande exempel finns idag då bl.a. prästerna i Societas Sanctae Birgittae avger lydnesslöften till sammanslutningens ledning. Detsamma gäller den pastorala tillsyn som präster som är anställda i missionsorganisationer och aktiva i de laestadianska fridsförbunden står under. Detsamma gäller därtill jämväl det andliga ledarskap som utövas inom ramen för diverse ordenssällskap såsom Svenska frimurarorden, etc. (sammanslutningar som med råge omfattas av samfundsdefinitionen).

När det gäller icke önskvärt engagemang har frågan prövats i ett antal ärenden. Sammanfattande för dessa är att ett mycket omfattande engagemang i bl.a. Missionsprovinsen är fullt förenligt med att vara präst i Svenska kyrkan. Av bl.a. ÖN 2015/43 framgår att regelbundet gudstjänstledande och omfattande rådgivning till centrala ledningsorgan inom Missionsprovinsen är förenligt med vigningslöftena.

Av det ovan anförda följer att det inte är möjligt att tillskriva Rune Imbergs uppfattningar och bejakande av Missionsprovinsens andliga ledarskap en prästvigningslöftesbrytandes karaktär. Tvärtemot ger de aktuella rättskällorna anledning att upphäva beslutet."

Domkapitlet har yrkat att yrkandena om återförvisning och upphävande lämnas utan bifall samt yttrat följande.

"Det inledande beslutet

Vid tidpunkten för biskopens initiala delegationsbeslut var saken ännu inte prövad och det angavs i beslutet att Rune Imbergs skrivelse 'i nuläget' inte föranleder någon åtgärd. Ett uttryck som närmast är att förstå som en vilandeförklaring av ärendet. Att någon anvisning om överklagande inte gavs i beslutet talar också för att beslutet inte var slutligt från domkapitlets sida.

Ska det initiala beslutet ändå ses som en regelrätt avskrivning så är beslutet i vart fall inte ett gynnande beslut och saken är således inte rättskraftigt avgjord. Det har därmed funnits möjlighet för domkapitlet att vid senare tillfälle ta upp skrivelsen för prövning i sak, vilket också har skett.

Karaktäristiskt för ett förvaltningsrättsligt gynnande beslut är att den enskilde efter ansökan hos en myndighet tillförs en förmån av något slag. Vid den typen av beviljade förmåner kräver hänsynen till den enskildes trygghet ofta att beslutet är orubbligt, dvs. innehar negativ rättskraft. Detta då den enskilde kan ha förlitat sig på beslutet om beviljad förmån och vidtagit en rad åtgärder med anledning av det gynnande beslutet, exempelvis vid beviljande av ekonomiskt bistånd, färdtjänstillstånd eller serveringstillstånd. Rune Imbergs skrivelse kan omöjligt anses vara en ansökan om en förmån hos domkapitlet.

Det måste vidare vara möjligt för en biskop att, efter en initial bedömning att en händelse, omständighet eller skrivelse i nuläget inte föranleder någon åtgärd, en tid därefter omvärdera situationen. Detta förutsatt att saken ännu inte blivit materiellt prövad. Motsatt synsätt skulle hämma domkapitlets respektive biskopens möjlighet att utöva tillsyn. Skulle detta synsätt anläggas innebär det i förlängningen att en nytillträdd biskop skulle vara förhindrad att agera för det fall dess företrädare initialt gjort en annan bedömning av ett icke sakprövat ärende.

Vad Rune Imberg har anfört om undantagen från ett gynnande besluts negativa rättskraft kan därför lämnas utan avseende.

Sammantaget har domkapitlet, även med beaktande av det beslut som inledningsvis fattats, haft rätt att inleda ett tillsynsärende och inom ramen för det pröva den aktuella skrivelsen i sak. Handläggningen i detta senare ärende, där en materiell prövning gjorts, har skett på ett sådant sätt att hänsyn till den enskildes rättssäkerhet har beaktats. Skäl att upphäva och återförvisa ärendet föreligger därmed inte.

Fråga om löftesbrott

Den episkopala strukturen inom Svenska kyrkan tar sig flera uttryck. För det första innebär begreppet att kyrkan är organiserad i stift under ledning av biskop. Begreppet innebär för det andra att innehavarna av Svenska kyrkans vigningstjänst (präster, biskopar och diakoner) genom sina vagningslöften är förpliktade till kyrkans tro, bekännelse och lära och att de har ett särskilt ansvar inför stiftet och dess biskop (se 2018 års kommentar till kyrkoordningen, s. 917).

Mot bakgrund av detta vill domkapitlet framhålla att vagningslöftena ska ses som en helhet. Kyrkans ordning är både en konsekvens av och beroende av kyrkans tro, lära och bekännelse. Då vagningslöftena är en helhet, och löftet om ordning är beroende av de andra löftena, går det inte att särskilja frågorna om kyrkans tro, lära och bekännelse från kyrkans ordning. Det finns således inte en skarp gräns i detta avseende mellan ordningsfråga och lärofråga. Det är därmed domkapitlets bedömning att gärningsbeskrivningen, såsom den är utformad i ärendet, rymmer de frågor vilka har prövats.

Det är vidare kyrkan som har antagit vagningsordningen och kyrkan som identifierar och förfogar över innehållet i vagningslöftena, inte den enskilde prästen. En enskild vigd innehar således inte rätten att

själv definiera innehållet i vagningslöftena. Det är däremot ett personligt ansvar för den enskilde att följa dem.

Utöver vagningslöftenas helhet vill domkapitlet även betona att biskopens uppdrag är en helhet. Det går inte att dela upp biskopens uppdrag i en stiftschefsroll och en andlig ledarroll. Det går inte att skilja på biskopens enhet, ledning och tillsyn. Som i allt kyrkligt ledarskap utövas ledning sammanhållet.

Biskopen ska utöva ledning och tillsyn och är 'insatt bland dem som genom kyrkans historia och i samtiden utövar episkopé, ledning och tillsyn' (ur Biskopsbrevet Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan, 1990). Därmed markeras genom biskopen stiftets samhörighet med kyrkan som helhet. Uppgiften utövas inte av biskopen ensam, även om biskopen själv har en sådan uppgift, utan den utövas tillsammans med bl.a. domkapitlet. Biskopens roll som stiftets ledare framhålls genom att biskopen är ordförande i stiftsstyrelsen och i domkapitlet. Biskopen utövar sin tillsyn på två, delvis olika, sätt. Dels inom ramen för sin roll i domkapitlet, dels genom sin självständiga tillsynsfunktion. Det är bara domkapitlet som kan skilja någon från rätten att utöva kyrkans vagnings tjänst (se 2018 års kommentar till kyrkoordningen, s. 175f).

När det gäller att fatta beslut om präster utifrån vagningsuppdraget finns således domkapitlet, som beslutande organ, knutet till biskopen. Men tillsynen finns också på väg till domkapitlet, genom biskopens kontinuerliga tillsyn. Även avseende tillsynen finns följaktligen en helhet. Sammantaget är det kyrkan, biskopen och domkapitlet, inte den enskilde prästen, som definierar innehållet i ansvaret och tillsynen över prästerna.

Rune Imberg uttrycker bl.a. att han inte i någon väsentlig mening kan se Susanne Rappmann som sin biskop, att han i fortsättningen uteslutande kommer att erkänna biskopen i Missionsprovinsen som sin förman och biskop och att han beträffande sin andliga tjänsteutövning anser sig stå under tillsyn av biskopen i Missionsprovinsen, och inte under domkapitlet och biskopen i Göteborgs stift.

Mot bakgrund av den helhet som råder avseende vagningslöftena, biskopens uppdrag samt biskopens och domkapitlets tillsyn, och att det inte låter sig göras en uppdelning i inre respektive yttre lydning och tillsyn, kan man som präst i Svenska kyrkan inte ställa sig utanför tjänstgörande biskops och domkapitlets tillsyn på det sätt som Rune Imberg gör.

Det är därför alltjämt domkapitlets uppfattning att Rune Imberg bryter mot löftet om kyrkans ordning. Vidare har det inte framkommit något annat än att Rune Imberg vidhåller det han ger uttryck för i sin skrivelse och de i övrigt lämnade uppgifterna i ärendet. Det kan därmed enligt domkapitlet inte bli aktuellt med någon annan åtgärd än obehörighetsförklaring."

Rune Imberg har till bemötande av vad domkapitlet yttrat anfört följande.

"Ändring av gynnande beslut

Rune Imbergs skrivelse till Domkapitlet är en begäran om acceptans för hans fortsatta verksamhet som präst inom Svenska kyrkan. I den meningen är beslutet också gynnande. Under alla omständigheter är beslutet gynnande så till vida att tillsynsärendet avskrevs från handläggning. Det är självklart så att Svenska kyrkans biskopar och domkapitel måste acceptera sig vara bundna av tidigare beslut.

Frågan om brott mot vagningslöftena

Domkapitlet karakteriserar vagningslöftena som en helhet där man inte kan särskilja löftet om trohet mot kyrkans ordning och lära. Man anför vidare att det sålunda inte går att skilja mellan ordnings- och lärofrågor [samt] att kyrkan definierar innehållet i vagningslöften.

Denna uppfattning är på ett fundamentalt sätt i strid med Svenska kyrkans lära. Det är uppfattning som närmast synes hämtad från den romersk-katolska kyrkan där kyrkans enhet och ordning är intimt förknippade med gemenskapen med den kyrkorättsliga maktens utövande i biskopsämbetet. I en evangelisk-luthersk kyrka är det tvärtom en central sak att man kan skilja mellan ordnings- och lärofrågor på det sätt som framgår av Augsburgska bekännelsen artikel VII där kyrkans sanna enhet inte görs beroende av ordningsfrågorna.

I själva verket innebär domkapitlets uppfattning att löftet till trohet mot Guds ord och bekännelsen underkastas kyrkans ordningar och hierarki eftersom de utgör jämställda delar av samma helhet. Denna helhet är sedan – utan möjlighet till opposition eller reservation – underkastad biskopens domsmakt. Detta är oförenligt med Svenska kyrkans identitet som en evangelisk-luthersk, öppen och demokratisk folkkyrka.

Det anförda biskopsbrevet är inte en rättskälla inom den svenskkyrkliga rättsordningen. Under alla omständigheter upphäver det inte innebörden av de anförda bekännelseskrifterna utan är underordnade i rättskällehierarkin."

Till stöd för överklagandet har Rune Imberg åberopat och gett in handlingar från fyra olika domkapitelärenden samt ett öppet brev till biskop Lars Eckerdal och dennes svar.

SKÄL FÖR ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

I ärendet har muntlig förhandling ägt rum vid vilken Rune Imberg och hans ombud Andreas Stenkar Karlgren varit närvarande samt domkapitlet via videolänk representerats av domprosten Karin Burstrand och domarledamoten Bertil Josefsson.

Rune Imberg har lämnat muntliga uppgifter som i allt väsentligt bekräftar vad han anført skriftligen. Han har förklarat att han är beredd att underkasta sig biskopens tillsyn i administrativa frågor men inte kan se henne som sin andliga ledare.

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prøvotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om denne

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Om domkapitlet beslutar om prøvotid ska den pågå tre år. Om prästen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig. Någon möjlighet att i sådant fall på nytt besluta om prøvotid eller besluta om förlängd prøvotid finns inte.

Överklagandenämnden har vid flera tillfällen tidigare konstaterat att det är av stor betydelse att handläggningen i obehörighetsärenden sker på ett sätt som tar hänsyn till den enskildes rättssäkerhet (se t.ex. nämndens beslut 17/2014 och 10/2019 med hänvisningar).

När det gäller handläggningen har nämnden slagit fast att den bör ske i enlighet med de grundläggande principer som tillämpas på det straffrättsliga området. Detta innebär att bl.a. legalitets-

principen, presumtionen för den misstänktes oskuld och objektivitetsprincipen ska tillämpas liksom de principer som följer av artikel 6 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I artikel 6 i Europakonventionen föreskrivs bl.a. att var och en vid prövningen av en anklagelse mot sig för brott ska vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång (punkt 1) samt betraktas som oskyldig till dess skulden lagligen har fastställts (punkt 2). Bland särskilt angivna minimirättigheter som därvid ska tillkomma den anklagade nämns i artikeln rätten att utan dröjsmål i detalj underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot sig (punkt 3a), rätten att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar (punkt 3b), rätten att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som hon eller han själv utsett (punkt 3c) och rätten att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot sig samt att själv få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen åberopade mot sig (punkt 3d). Av det anförda följer bl.a. att alla uppgifter som tillförs utredningen måste dokumenteras noga och att utredningen ska sammanställas på lämpligt sätt och innehålla en sammanhållen detaljerad redogörelse avseende innebörden av och grunden för anklagelserna, dvs. närmast att jämföra med en gärningsbeskrivning i brottmål, samt att den anklagade ska ges tillfälle att yttra sig över utredningen och att ange sin inställning till anklagelserna. Som Överklagandenämnden tidigare har gett uttryck för ställs stränga beviskrav när det gäller ärenden av sådan ingripande karaktär för den enskilde som obehörighets-ärenden utgör. (Se t.ex. Överklagandenämndens beslut 17/2014 och 10/2019 med hänvisningar.)

Beträffande frågan om det förelegat hinder för domkapitlet att inleda ett tillsynsärende gör nämnden följande bedömning. Det av biskopen fattade delegationsbeslutet om avskrivning är inte ett sådant gynnande beslut som innebär att saken är rättskraftigt avgjord. Dessutom är beslutet utformat på ett sådant sätt att det inte kan tolkas som ett slutligt beslut. Beslutet har därmed inte utgjort något hinder mot att inleda ett tillsynsärende med anledning av Rune Imbergs skrivelse till domkapitlet.

Överklagandenämnden övergår nu till att pröva överklagandet i sak.

Av utredningen och Rune Imbergs egna uppgifter framgår att han i skrivelse till domkapitlet och vid utredningssamtal uttryckt sig på det sätt som domkapitlet har angett i sin sammanställning. Inför Överklagandenämnden har han till förtydligande förklarat att han är beredd att underkasta sig biskopens tillsyn i administrativa frågor men inte kan se henne som sin andliga ledare.

Domkapitlet har funnit att Rune Imberg undanröjer förutsättningarna för tillsyn av den vigningstjänst han innehar i Svenska kyrkan genom att han inte erkänner biskop Susanne Rappmann och domkapitlet samt att han härigenom visar en stor brist på lojalitet mot Svenska kyrkans nu gällande ordning, framförallt gentemot biskop Susanne Rappmann, men även gentemot domkapitlet. Enligt domkapitlets bedömning är det omöjligt för Rune Imberg att vara kvar som präst i Svenska kyrkan oavsett om hans synpunkter framförts offentligt eller inte.

Enligt Rune Imberg ska skrivelsen till domkapitlet ses som ett försök att få till stånd en dialog med stiftet och biskop Susanne Rappmann om Svenska kyrkans relation till präster som likt honom inte bejakar präst- och biskopsvigda kvinnor.

Överklagandenämnden har i tidigare sammanhang understrukt angelägenheten av att det inom Svenska kyrkan finns stora möjligheter att föra en fri och öppen debatt. Principerna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen gäller också gentemot kyrkans organ. Kyrkoordningen ger dock uttryck för en förväntan om att alla som har ett uppdrag i kyrkan är trogna mot Svenska kyrkans ordning. När det gäller dem som vigts till präster, diakoner och biskopar ställs höga krav på lojalitet till det gemensamma. Det måste därför finnas vissa gränser för vad som är möjligt för en innehavare av kyrkans vigningstjänst att uttrycka offentligen. (Se t.ex. nämndens beslut 2018/16.)

Rune Imbergs skrivelse till domkapitlet omfattas av den inomkyrkliga handlingsoffentligheten och innehållet i skrivelsen måste därför anses ha uttryckts offentligen. Innehållet i skrivelsen och det som Rune Imberg i övrigt har gett uttryck för inför domkapitlet och i Överklagandenämnden visar att Rune Imberg inte bara hyser utan offentligen uttrycker åsikter som är problematiska och tyder på avståndstagande från Svenska kyrkans ordning. Han är inte ensam om dessa åsikter. I enlighet med beslut av 1998 års kyrkomöte är det emellertid numera en förutsättning för att få vigas till präst att vara beredd att tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön. Detta innebär bl.a. att alla som vigs till präster i handling måste bejaka giltigheten i såväl kvinnors som mäns prästvigning och sakramentsförvaltning (se CsSkr 1998:5, 2KL 1998:2, kskr 1998:11). Det som avses är samverkan oavsett vilket uppdrag inom vigningstjänsten som någon har (Edqvist m.fl. Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018 med kommentarer och angränsande lagstiftning, Verbum, femte upplagan s. 356).

Bekännelseskriterierna belyser biskopens makt och klargör att den utgår från och beror av evangeliet (se CA XXVIII). Detta motsäger inte att biskopens uppdrag utgör en helhet och att de olika ledaruppgifter som en biskop har sammanhållet kan ses som biskopens andliga ledarskap (jfr biskopsbrevet Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan, Biskopsmötet 2014). Begreppet andligt ledarskap är dock problematiskt eftersom det kan uppfattas på olika sätt.

Enbart det förhållandet att Rune Imberg uttrycker åsikter som inte är förenliga med Svenska kyrkans nu gällande ordning på det sätt som skett medför dock inte att han kan anses ha brutit mot sina vigningslöften.

Utredningen ger inte stöd för att Rune Imberg faktiskt har agerat i enlighet med de åsikter han har gett uttryck för på annat sätt än genom att ge in den aktuella skrivelsen till domkapitlet. Tvärtom har han därefter medverkat i tillsynsärendet genom att yttra sig skriftligen och komma till möten när han har kallats. Rune Imbergs uppgift om att syftet med skrivelsen varit att få till stånd en dialog med biskopen och stiftet om Svenska kyrkans relation till präster som inte bejakar präst- och biskopsvigda kvinnor, kan inte lämnas utan avseende. Det går därmed inte att med tillräcklig grad av säkerhet dra slutsatsen att han i handling är eller kommer att vara illojal mot Svenska kyrkans nu gällande ordning eller att han inte accepterar eller kommer att acceptera att stå under tillsyn av nuvarande biskop och domkapitel i Göteborgs stift.

Vid en sammantagen bedömning anser Överklagandenämnden att det inte är klarlagt att Rune Imberg i handling har brutit mot sina vigningslöften. Domkapitlets beslut ska därför upphävas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 16 kap. 7 § kyrkoordningen inte överklagas.

Johan Munck

Johan Munck

ORDFÖRANDE

Lars Bjursta m

Lars Bjursta m

SEKRETERARE/FÖREDRAGANDE

I BESLUTET HAR DELTAGIT

**Johan Munck, Esbjörn Särdaqvist, Caroline Krook, Torgny Werger och
Britt Louise Agrell. Enhälligt.**

FÖREDRAGANDE

Lars Bjurstam.

NÄRVARANDE UTAN ATT HA DELTAGIT I BESLUT

Severin Blomstrand, Hakon Långström, Eric Bylander och Sten Elmberg.

EXPEDITION TILL

Klaganden gm ombud

Domkapitlet
